

patakmeder K-i oldalán, egy sík, lapályos szántón. Az előzetes terepbejárás során azonosított nagyméretű lelőhely 293 m hosszú szakasza esett a Kunágota MOL gázvezeték nyomvonalába. A kutatott 698 m²-ből 132 m² bizonyult régészeti fedettnek. A megelőző feltárást 2010. augusztus 16–24. között végeztük el, melynek során egy szórványos középső bronzkori telepet találtunk. A lelőhelyen a 70–100 cm humuszréteg eltávolítása után négy objektum feltárását figyeltük meg. Ezek közül három közepes méretű szemetesgödörnek, egy pedig kútnak bizonyult. Az objektumokból közepes mennyiségű kerámia és patics, valamint kevés állatcsont került elő. A gépi humuszolás során a legfelső – szántott – humuszrétegből meglehetősen nagy mennyiségű őskori kerámiatöredéket és paticsot gyűjtöttünk.

A leletek az elsődleges feldolgozás után a Békés Megyei Múzeumok Igazgatóságára kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Kulcsár Zoltán, Frank Tamás, Tarján László technikusok.

HARGITAI ANDRÁS

333. Nagybánhegyes határa

(Békés megye) B, Sza, Á

A Kunágota mezőfejlesztés project (Kág-4 jelű kút termelésbe állítása) keretében tervezett vezeték nyomvonalán 2010. február 27–28-án végeztünk szisztematikus régészeti terepbejárást.

Bas-dűlő déli része (KÖH 73085): A nyomvonal által érintett 0104/29 hrsz.-ú területen, a Nagybánhegyestől DNy-ra, Kaszapertől DK-re eső Bas-dűlő D-i szélén lokalizáltuk a lelőhelyet. A területen megfigyelhető geográfiai viszonyokat a térkép szintvonalai alapján lehet csupán hozzávetőlegesen azonosítani, mert a táj szabad szemmel alig követhető terephullámokkal tagolt. A lelőhely kiterjedése mintegy 200×200 m-es körzetben határozható meg. Egész területén Árpád-kori kerámialeletek fordultak elő.

Bas-dűlő, Juhász-tanya (KÖH 73089): A nyomvonal által érintett 0104/22–23, 30–31 hrsz.-ú ingatlanokon, Nagybánhegyestől DNy-ra, Kaszapertől DK-re, a Bas-dűlő közepén, az egykori – s a térképen még jelölt – Juhász-tanya helyétől kb. 100 m-re Ny-ra, ill. a Bas-dűlő ÉNy-i végében lévő nádas, vizenyős, lefolyástalan mélyedéstől DK-i irányban ugyancsak 100 m-re elhelyezkedő lelőhelyet találtunk. A terület sík, tagolatlan, s a térkép szintvonalai is csak hozzávetőlegesen azonosítható terephullámokat jelöl. Ezen a környéken, mintegy 300×200 m-es körzetben őskori, szarmata kori és Árpád-kori edénytöredékek jelezték a lelőhely kiterjedését. Az őskori és a szarmata kori kerámialeletek kisebb mennyiségben, az Árpád-kori darabok viszont nagyobb számban kerültek elő.

Kovácsnézi határszél (KÖH 73087): A nyomvonal által érintett 0199/12–15, 0127/24–25 hrsz.-ú telkeken, Nagybánhegyes belterületétől DNy-ra kb. 1600 m-re, a Reformátuskovácsnézától elválasztó határvonal két oldalán, a Kiosztott földek nevű dűlő K-i végében, felerész

a kovácsnézi területre átnyúlva, mintegy 450×300 m-es körzetben lehetett a felszínen őskori jellegű s ennél is nagyobb számban szarmata kori kerámiatöredékeket gyűjteni. A lelőhely É-i, középső részén egy csatorna halad a települések határvonala mentén, s a lelőhely területén fordul ÉNy-i irányba. A lelőhely itteni É-i szélét nem lehetett pontosan meghatározni. Ugyanígy bizonytalan a kiterjedése a D-i szélén is, ahol a térkép is jelöli a felszínen lévő kisebb, hosszúkás, lefolyástalan mélyedést. A lelőhelyre semmilyen határozott geográfiai alakzat nem hívja fel a figyelmet, a leleteket lényegében a sík, tagolatlan felszínen sikerült gyűjteni. A térkép a lelőhely területétől egy nagyobb kiterjedésű, mélyebb fekvésű területet jelöl – elképzelhető, hogy évezredekkel korábban ez vízállásos terület volt, s az őskori és a szarmata kori népek ennek a déli partjára húzódva telepedtek le.

Összekötő út (KÖH 73093): A nyomvonal által érintett 0102/33–35 hrsz.-ú területeken, Nagybánhegyestől DNy-ra, a Reformátuskovácsnézi és Kaszaper közötti műúthoz vezető összekötő útnak közvetlenül az ÉNy-i oldalán, Nagybánhegyes belterületétől kb. 1900–2000 m-re elhelyezkedő lelőhelyet azonosítottunk. A térkép is jelzi azt a határozott, DNy–ÉK irányú mélyedést, amelynek neve a térkép jelölése szerint „Tatár-árok”. Kétségtelenül egykori vízmeder volt, ha napjainkra már ki is száradt. A Tatár-árok K-i oldalán, annak partján, ill. attól a kaszaperi műút felé haladó összekötő út nyomvonala irányában, É-ről és D-ről is egykori vízmederrel, valamint mély fekvésű, régen minden bizonnyal vízjárta területekkel határolva helyezkedik el a lelőhely, hozzávetőlegesen 300×300 m-es körzetben. Területén bronzkori kerámialeletek fordultak elő.

Tatár-árok (KÖH 73091): A nyomvonal által érintett 0102/34–35, 0102/53–55, 0104/29 hrsz.-ú területeken, Nagybánhegyestől DNy-ra, a Reformátuskovácsnézi és Kaszaper közötti műúthoz vezető összekötő út nyomvonalától ÉNy-ra, az utóbbi összekötő úttól kb. 350 m-re, a térképen is jelölt ún. Tatár-árok Ny-i oldalán elhelyezkedő lelőhelyet dokumentáltunk, az Oravecz-dűlő ÉK-i szélén. A lelőhely becsült 550×400 m-es kiterjedési területén a felszín kisebb terephullámok teszik változatossá. A Tatár-árok kétségkívül kapcsolatban van a közelben lévő, és épp az árok nyomvonala felé DNy-i irányból haladó Tatár-sáncsal és annak árkával is. A lelőhely ÉK-i és D-i szélé bizonytalan, ezekben az irányokban kiterjedtebb terepbejárást nem végeztünk. A Tatár-árok felőli harmadban kevés és kopott őskori kerámialeletet találtunk, míg a lelőhely ÉNy-i felében és szélé felé főleg szarmata kori és Árpád-kori edénytöredékeket lehetett gyűjteni.

SZATMÁRI IMRE

334. Nagybánhegyes határa

(Békés megye) Sza, A, Á, I

2010 júliusában megelőző régészeti feltárást végeztünk a Kunágota MOL gázvezeték-fektetés által érintett lelőhelyeken.